

Diagnostika a terapia disociatívnych porúch

4-dňový webinár so Suzette Boon, PhD.

Diagnostika a prvá fáza terapie posttraumatických disociatívnych porúch

9.4., 7.-8.5., 28.5.2021 online

Suzette Boon, PhD, je klinická psychologička a psychoterapeutka, pracuje v súkromnej praxi v Maarsene, v Holandsku. Je spoluzakladateľkou a prvou prezidentkou Európskej spoločnosti pre traumy a disociáciu (European Society for Trauma and Dissociation). Má viac ako 30 rokov skúseností v práci s traumatizovanými klientami a obzvlášť v diagnostike a terapii disociatívnych porúch.

Od osemdesiatych rokov sa špecializovala na diagnostiku a terapiu klientov s anamnézou ranej traumatizácie a komplexných disociatívnych porúch. Vytvorila spolu s Kathy Steele a Onno van der Hartom manuál tréningu rozvoja zručností pre klientov s komplexnými disociatívnymi poruchami. Kniha *Coping with Trauma-Related Dissociation: Skills Training for Patients and Therapists* získala v roku 2011 autorskú cenu Pierra Janeta od ISSTD (International Society for the Study of Trauma and Dissociation). Je tiež spoluautorkou knihy *Treating Trauma-Related Dissociation, a Practical Integrative Approach* (Steele, Boon & Van der Hart, 2017). Obe knihy patria v súčasnosti k najkvalitnejšej literatúre v danej oblasti a predstavujú komplexný a pritom veľmi zrozumiteľný a praktický terapeutický prístup ku komplexným disociatívnym poruchám zohľadňujúci najnovšie vedecké poznatky a klinické skúsenosti.

Spolu s Helgou Matthess vyvinuli TADS-I: The Trauma and Dissociation Symptoms Interview. Ide o pološtruktúrované diagnostické interview zamerané na identifikáciu disociatívnych a iných s traumou súvisiacich symptómov.

Na Slovensku bola v roku 2009, keď pre SIPE viedla seminár Diagnostika a diferenciálna diagnostika disociatívnych porúch.

Obsah webinára:

Chronické disociatívne poruchy – obzvlášť disociatívna porucha identity (DID), depersonalizačná porucha a iná špecifikovaná disociatívna porucha (OSDD) – môžu byť považované za komplexné disociatívne poruchy.

Napriek prínosu francúzskeho psychiatra Pierra Janeta boli – a stále sú! – tieto poruchy v hlavnom prúde psychiatrie prehliadané. Záujem o ne rastie v posledných dvoch desaťročiach spolu so záujmom o ostatné s traumou súvisiace poruchy.

1.-2.deň:

Disociatívne poruchy nie je jednoduché diagnostikovať z niekoľkých dôvodov:

1. Existujú rôzne definície disociácie a nie vždy sú dosť jasné. Niektorí odborníci považujú disociáciu za jav, ktorý sa prejavuje na kontinuu (od “normálnej po patologickú”), iní ju chápu ako jav, ktorý je vždy patologický a vzťahuje sa k rozdeleniu self.
2. Pacienti vo všeobecnosti neprichádzajú s disociatívnymi symptómami, ale majú skôr tendenciu ich skrývať alebo disimulovať.
3. Disociatívne poruchy sa značne prekrývajú s inými poruchami, napr. komplexnou PTSP a poruchami osobnosti z klastra B.
4. Diferenciálna diagnostika od psychóz a bipolárnej poruchy môže byť náročná.
5. Hlavné klasifikačné systémy (DSM a MKCH) sa ohľadne disociatívnych porúch nezhodujú.
6. Nie je zavedené systematické vzdelávanie v diagnostike a terapii týchto porúch.
7. Diskusie o tom, či DID existuje ako spoľahlivá a platná diagnóza, stále neskončili.

V dôsledku nerozpoznania disociatívnej symptomatológie nedostávajú títo pacienti adekvátnu liečbu a ich utrpenie sa predlžuje: často strávia mnoho rokov v psychiatickej starostlivosti, s viacerými diagnózami, a bez terapie zameranej na to, čo je ich hlavný problém. Okrem toho, ak neidentifikujeme disociatívnu patológiu, liečba predčasne zameraná na spracovanie traumatických spomienok u nich môže viesť k dekompenzácii.

Na druhej strane existuje aj riziko falošne pozitívnej diagnózy, keďže symptómy môžu byť máťuce ako pre pacientov, tak aj pre terapeutov.

- Máte pocit nejasnosti ohľadne disociácie?
- Máte pacientov, ktorých symptómom nerozumiete, ktorí sa stále menia, ktorí sa javia vo svojom správaní, vnímaní a prejave mätúco protichodní?
- Stretávate sa s ľuďmi, ktorí dostali rôzne diagnózy v rôznych obdobiach alebo od rôznych odborníkov?
- Zdá sa Vám niekedy, že to, čo raz fungovalo, inokedy vôbec nefunguje?

1. deň:

Suzette vysvetlí koncept a definíciu disociácie. Jasne opíše a vysvetlí rôzne disociatívne poruchy s použitím mnohých videí z jej diagnostických rozhovorov.

2. deň:

Suzette preberie diferenciálnu diagnostiku, obzvlášť vo vzťahu k hraničnej a iným poruchám osobnosti, psychotickým poruchám a komplexnej PTSP.

Potom nadviaže vypracovaním terapeutického plánu a preberie podstatné kroky 1. fázy terapie.

3.-4. deň:

Výzvy a terapeutické intervencie v prvej fáze liečby komplexných disociatívnych porúch

Štandardom v terapii disociatívnych porúch je terapia postavená na fázach, ktorá zdôrazňuje potrebu starostlivého titrovania a regulácie nabudenia. Mnohí disociatívni klienti majú veľa vysilujúcich symptómov, problémy so seba-reguláciou a chýbajú im základné životné zručnosti. Prvá fáza terapie sa preto zameriava na redukciu symptómov, stabilizáciu a budovanie zručností.

Terapeuti sa v tejto fáze často pýtajú:

- Ako začať liečbu a ako si stanoviť priority?
- Ako zapojiť do terapie pacienta, ktorý zúfalo potrebuje pomoc a zároveň mi nedôveruje a má strach?
- Ako zvládať terapeutický vzťah?
- Ako môžem viesť terapiu a zároveň s pacientom spolupracovať?

- Ako pracovať s rôznymi typmi disociatívnych častí, napr. extrémne závislými, vyhýbavými, nahnevanými alebo páchatel'skými?
- Ako si zachovať zameranie na celú osobu pacienta vo veľmi komplikovanej terapii, kde musím pracovať s časťami?
- Aké sú hlavné pasce prvej fázy?
- Aké stabilizačné techniky používať, s ktorými časťami, kedy?

Tieto a mnohé iné otázky vznikajú v prvej fáze. Hlavnou úlohou nie je len naučiť sa sadu techník. Techniky sú užitočné, ale dôležitejšie je vytvorenie pracovného spojenectva so všetkými časťami pacienta, vrátane agresívnych alebo hostilných.

Odporúčaná literatúra:

Boon, S., Steele, K., & Van der Hart, O. (2011). *Coping with Trauma-Related Dissociation: Skills training for patients and therapists*. New York/London: W. W. Norton & Co.
Steele, K., Boon, S., & Van der Hart, O. (2017). *Treating Trauma-Related Dissociation, a Practical, Integrative Approach*. New York/London: W. W. Norton & Co.